

Гладка Т.І.,
м. Полтава, Україна

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Автором розглядаються окремі проблемні питання державно-правового регулювання системи охорони здоров'я в Україні, наголошується на необхідності реформування галузі, приведення національного законодавства у відповідність до стандартів права ЄС та формування державно-управлінських механізмів забезпечення конституційного права громадян України на охорону здоров'я

T. Gladka,
Poltava, Ukraine

PROBLEMATIC ASPECTS OF STATE LEGAL REGULATION OF SYSTEM OF HEALTH CARE IN UKRAINE

The author considers some problematic issues of state legal regulation of system of health care in Ukraine. Emphasis is laid on necessity to reform the branch, coordination of national law with law standards of EU, and formation of the state management mechanism of guarantee of the constitutional right of citizens of Ukraine to health protection.

Новий виток розвитку українського суспільства, який бере початок з подій Революції гідності, характеризується утвердженням активної громадянської позиції у відстоюванні принципів демократії, активізацією курсу держави на євроінтеграцію, налагодженням зовнішньополітичних відносин України з Європейським Союзом, а саме, підписанням Угоди про Асоціацію з ЄС, що зумовлює необхідність здійснення кардинальних реформ в усіх сферах державного і суспільного життя, і зокрема, у системі охорони здоров'я як пріоритетному напрямі державної діяльності.

Реформування галузі передбачає, в першу чергу, приведення національного законодавства у відповідність до стандартів права ЄС.

Нині правове поле системи охорони здоров'я складається із міжнародно-правових актів (декларацій, конвенцій, договорів) та національного законодавства – Конституції України, Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Сімейного кодексу України, Кримінального Кодексу України та ін. Але система норм не в повній мірі відповідає сучасним тенденціям розвитку суспільства. Існують суперечності та різного роду невідповідності щодо закріплених норм та реальній ситуації справ у сфері охорони здоров'я.

Так, у Конституції України (стаття 49) громадянам гарантується право на безоплатну і доступну медичну допомогу, а також визначено право на страхову медицину, що в дійсності не забезпечується [1].

Галузевий законодавчий документ – «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні [2]. У ньому, зокрема, йдеться (стаття 6), що «кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає кваліфіковану медичну допомогу, включаючи вільний вибір лікаря, вибір методів лікування відповідно до його рекомендацій і закладу охорони здоров'я», але зараз діє система закріплення лікаря і пацієнта за певною територіальною дільницею. Для того, щоб було реалізоване право вільного вибору лікаря, необхідно запровадження інституту сімейних лікарів.

У статті 14(1) Основ визначено систему стандартів у сфері охорони здоров'я та зазначено, що розробляються і затверджуються вони центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, але в дійсності немає стандартів якості, які були б затверджені міністерством та були обов'язковими для застосування.

Також у нормативно-правових актах не чітко розмежовуються функції та розподіл відповідальності органів виконавчої влади і місцевого самоврядування в організації сфери охорони здоров'я.

Існують правові та організаційні проблеми фінансового забезпечення галузі. Кошти спрямовуються не на пацієнта, а вираховуються за ліжко-місцями.

На сьогодні не прийнятою залишається «Концепція розвитку системи громадського здоров'я в Україні», яка визначає «систему громадського здоров'я» як комплекс інструментів, процедур та заходів, що реалізуються державними та недержавними інституціями для зміцнення здоров'я населення, попередження захворювань, продовження активного та працездатного віку та заохочення до здорового способу життя шляхом об'єднаних зусиль усього суспільства [4]. Система громадського здоров'я повинна доповнювати систему медичного обслуговування, стримувати витрати на нього та впливати на доступність медичної допомоги для найбільш уразливих верств населення.

Сучасний стан здоров'я населення України характеризується вкрай високими показниками захворюваності та смертності, низьким рівнем тривалості життя, відсутністю можливості отримувати належну медичну допомогу. Так, середня тривалість життя в Україні на п'ять років нижча, ніж у Європейському регіоні, і на дев'ять років нижча, ніж у країнах Європейського Союзу [3].

Порівняно з країнами Європи смертність населення в Україні практично вдвічі вища (у 2014 році - 14,7 випадку на 1000 населення проти 6,7 в країнах - членах Європейського Союзу). При цьому смертність від серцево-судинних захворювань є однією з найвищих у світі та становить 67,3% у структурі загальної смертності, а смертність від онкологічних захворювань - 13,3% (дані МОЗ України за 2014 рік). Фактично, ці два класи хвороб визначають 80% щорічних втрат населення України [Там само].

Отже, з огляду на зазначене – діюча система охорони здоров'я в Україні має комплекс проблем, не задовольняє потреби населення у якісній та доступній медичній допомозі, а тому потребує перегляду й удосконаленню нормативно-правової бази та формування державно-управлінських механізмів задля забезпечення конституційного права громадян України на охорону здоров'я.

Література

1. Конституція України Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua>
2. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»: Верховна Рада України; Закон від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
3. Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про реформу охорони здоров'я в Україні» / Схвалено Постановою Верховної Ради України від 21 квітня 2016 року № 1338-VIII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1338-19>
4. Проект Концепції розвитку системи громадського здоров'я в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20160309_0.html